

יחידויות ומענות שזכה
להם זקנו של החתן
הרה"ח הרה"ת ר' שמחה
בונם שיחי' וורנר

תחילת היכרותי עם ליובאוויטש

כשהייתי בן תשע שלחני אבי ללמוד בישיבת תורה ודעת בנ.י. אני זוכר שבל"ג בעומר תש"ט הישיבה הגיעה ל770, ואני זוכר יהודי אחד עם זקן אדום מתוועד על כך שצריכים להיות איבערגעגעבן [= מסורים] לרבי (הריי"צ)¹.

בצום גדלי' תשי"ד נפטר אבי, ומאז הייתי מתייעץ - ע"י מכתבים - עם דודי ר' אשר זאב ווערנער אב"ד טבריה. (בהמשך הוא גם הורה לי להיות חסיד חב"ד).

בקבלת כוס של ברכה

הפעם הראשונה שהייתי אצל הרבי הייתה בעת שלמדתי בישיבת תורה ודעת. הסדר אז היה שהפארבריינגענ'ס הגדולים היו נערכים באולם במלון.

איני זוכר אם זה היה ב"ט כסלו או בפורים, מתוך סקרנות הלכתי לפארבריינגען שנערך באולם במלון ליד וויליאמסבורג. המילים הראשונות ששמעתי מהרבי היו "אז מ'גייט צו א איד מיט אהבת ישראל, אפי' ער איז א שטיין - וועט עס דורכשפאלטין" [= כשניגשים ליהודי עם אהבת ישראל, אפילו אם הוא כאבן - הוא ייבקע].

1) כנראה, הכוונה להגה"ח הרב ר' מרדכי מענטליק ע"ה, מראשי ישיבת תו"ת ברוקלין.

לימודי חול

לערך בשנות תשט"ו-ט"ז נכנסתי עם אמי ליחידות. היחידות הייתה ארוכה, למעלה מעשרים דקות, והרבי דיבר הרבה עם אמי.

אמי רצתה שאכנס ללמוד במסלול בישיבת תורה ודעת שבו לומדים כמה שעות לימודי חול, ואני לא רציתי. הסכמנו שנשאל את הרבי, וכפי שיאמר - כן נעשה.

כשאמי שאלה על זה הרבי ענה לה: הוא כבר בן שבע עשרה, ומאוחר מידי להתחיל "היי סקול" [= תיכון].

בהמשך לזה אמר: "משיח קומט באלד איז וואס דארף ער לערנען לימודי חול?" [= משיח מגיע תיכף, א"כ מדוע הוא צריך ללמוד לימודי חול?].

זה היה אחרי פטירת אבי ז"ל, ואמי עדיין גרה בפראוידענס. אמי שאלה את הרבי אם כדאי לעבור לניו יורק. הרבי ענה שהיות שהקהילה בפראוידענס עדיין משלמת לה, ובאם תעבור לניו יורק מסתמא יפסיקו מלשלם, אינו כדאי לעת עתה לעבור.

ואמר לי, שכתשלום חוב לאמי בנוגע להיי סקול, שאסע לפראוידענס פעם בארבע שבתות.

אבל אמר לי שכשאהיה שם, אקבץ את הילדים הנמצאים שם, ואעשה איתם מסיבות שבת. ואמר "און דאס שטייט יא אין די תורה" [= וזה כן כתוב בתורה], והדגיש בקול את המילה "יא" [= כן].

בסוף היחידות אמי שאלה את הרבי אם היא יכולה לשלם לו עבור זמנו. הרבי השיב לה: "מיינ גרעסטע געצאלט איז, אז איך קען טאן א אידן א טובה" [התשלום הכי גדול עבורי הוא שאני יכול לעשות טובה ליהודי].

"א איד ביסטו, זאלסט ווערן א חסיד"

בהמשך הזמן הגיעו כמה תמימים מ770 ללמוד חסידות עם קבוצה של תלמידים בתורה ודעת. אני למדתי עם ר' נחמן סודק ע"ה, ופעם אחת הוא הביא אותי לפארבריינגען של הרבי.

בין השיחות ניגשתי לרבי עם כוסית לחיים וביקשתי ברכה. הרבי שאל אותי מה שמי, אמרתי 'שמחה בונם' ומיד הרבי סיים "דו ביסט ורנר, און די מאמע הייסט לאה" [= אתה ורנר, ואמך נקראת לאה]. (זה היה כשנה-שנתיים אחרי היחידות עם אמי).

ביקשתי ברכה איך זאל זיין א איד [= שאהיה יהודי], והרבי אמר "איד ביסטו, זאלסט ווערן א חסיד" [= יהודי - הינך, שתהיה חסיד].

דעת הרבי על ייעוץ פסיכולוגי

פעם הלכתי עם גיסי ר' יוסף לויטין ז"ל (היה מגיד שיעור ב'תורה ודעת' וגדול בתורה) בליל פסח, אחרי הסדר שלנו, לסדר של הרבי.

פעם נכנסתי עימו ליחידות, ובין הדברים שאל את הרבי, היות שמתעסק עם נערים ולפעמים צריך לשלוח בחור לפסיכולוג, מהי דעת הרבי על פסיכולוג, והוסיף שהרב יעקב קאמינעצקי טוען שזה ביהרג ואל יעבר.

הרבי השיב שלדעתו אינו כן. ואמר "מ'דארף גיין צו א אידישע, און אז מ'טרעפט ניט א אידשע מעג מען גיין אפ' צו א גוי'שע" [= יש ללכת ל[פסיכולוג] יהודי, וכשלא מוצאים יהודי מותר ללכת אפילו לגוי].

גיסי שאל, אם יש פסיכולוג שהוא יהודי שומר תומ"צ, אבל לוקח הרבה כסף, ואחד שאינו שומר תו"מ אבל לוקח פחות כסף?

הרבי השיב "פאר אביסל געלט וויל איך ניט דינגען מיט ר' יעקב" ... [= על קצת כסף איני רוצה להתווכח עם ר' יעקב...].

בתקופת התקרבותי לחסידות הרבי אמר לי פעם ביחידות שמתחילים עם קונטרס ומעין וג' חלקים של תניא ומאמרים בלקו"ת.

ואמר לי, "מסתמא האסטו שוין אלץ געלערנט" [= מסתמא כבר למדת הכל].

לא להתפעל מהעולם

בתקופה שהייתי בתורה ודעת, שאלתי שלפעמים אני שומע עניינים והשקפות מוועלט'ישע מענטשן ולפעמים נתפעלים מזה. הרבי אמר "ס'ניט וואס דו זאגסט נאר וואס די תורה זאגט. און די תורה איז קלוגער און די תורה ווייסט" [= זה לא מה שאתה אומר, אלא מה שהתורה אומרת. והתורה היא חכמה והתורה יודעת]. (אני זוכר ברור את שתי הלשונות).²

(2) את השאלה הזאת שאלתי אז גם במכתב לדודי ר' אשר וורנר ז"ל אב"ד טבריה, וענה לי במכתב, "פון וועמען ווערסטו נתפעל פון מענטשן וואס ליגען אין גשמיות? [= ממי הנך מתפעל, מאנשים שמונחים בגשמיות?] דעת שוטים אינו כלום".

במקום שליבו חפץ

באותה עת היה לי חבר בתורה ודעת שכתב לרבי שהוא לומד טוב בתורה ודעת, אבל הוא יודע שצריך ללמוד בתו"ת, וא"כ האם עליו לעבור? הרבי אמר לו לא לעבור. אחרי זמן הוא כתב שהוא רוצה לעבור, ואז הרבי אמר לו לעבור.

כמו כן הכרתי בחור שלמד ב YU [ישיבה אוניברסיטי] וכתב לרבי שהוא אוהב ללמוד שם, אבל אולי עליו לעבור לתומכי תמימים והרבי אמר לו לא לעבור.³

זהירות בטבילה במקוה

באותה תקופה כתבתי פעם להרבי בקשת ברכה בנוגע ליראת שמים. הרבי ענה "להיות זהיר בטבילת עזרא".

שאלתי פעם על אחד שאמר לי שהוא רוצה ללכת ללמוד בישיבה אבל לא לתו"ת, ושאל אותי לאן ללכת. שאלתי את הרבי לאיפה לשלחו? הרבי כתב "מקום שמתפללים עם חיות וזהירים בטבילת עזרא".

הכרתי בחור שהייתה לו בעיה מסוימת, ואני למדתי איתו חסידות. אבל היו כאלו שאמרו לי שלא כדאי ללמוד איתו.

שאלתי על כך את הרבי ביחידות והרבי ענה לי, "אדרבא מדארף דווקא לערנען מיט אים, איי מהאט מורא? [= אדרבה, צריך דווקא ללמוד איתו, איי, מפחדים?] לא להיות יותר מידי קרוב אליו".

היום הוא ב"ה יהודי שומר תומ"צ.

אם זה מוסיף בעבודת ה' - הנך חייב לבוא

בתקופה מסוימת הלכתי ללמוד בישיבה אחרת שהייתה בסגנון מאוד ליטאי. ראש הישיבה לא הרשה לבחורים ללמוד חסידות. אבל כשראה אותי לומד, חיך והרשה לי.

(3) (לכאורה הכוונה שבאם אין ליבו חפץ, לא יצליח).

כתבתי אז לרבי משהו על יראת שמים, והרבי כתב לי: "יהי רצון זאלסט וועלן, ווייל קענען קענסטו, דו דארפסט נאר וועלן" [יהי רצון שתדע, כי את היכולת יש לך, אתה צריך רק לרצות].

פעם שאלתי את הרבי אודות עצה לעבודת ה' בשמחה, והרבי ענה ללמוד חסידות ודומני שהוסיף "בשופי", ולדבר עם בחורים שלומדים בתומכי תמימים.

בקבלת כוס של ברכה מוצאי יו"ט

שאלתי פעם את הרבי על כך שאני נוסע הרבה להיות עם הרבי בשבתות, והרבה פעמים, אני נהיה חולה לכמה ימים מכל הנסיעה. הרבי ענה, "דו מאכסט א טעות, אויב ס'שטערט דיר אין עבודת ה' טארסטו נישט קומען, אבער אויב דאס גיט צו אין עבודת ה' מוזט דו קומען" [= הינך עושה טעות, אם זה מפריע לך בעבודת ה' - אסור לך לבוא, אבל אם זה מוסיף - הנך חייב לבוא] (על אף כל הבלבולים).

במשך הזמן עברתי ללמוד ב770.

כשלומדים בעוה"ז - לומדים גם בעוה"ב

פעם הרבי אמר לי ביחידות [איני זוכר בדיוק מה שאלתי אבל מסתמא היה על זה שאני הרגשתי שחסידות אינו פועל עלי רושם] "אז דו וועסט אביסל טאן אין עבודה, וועסט ניט האבן אזעלכע שאלות" [= כשתתעסק קצת בעבודה, לא יהיו לך שאלות כאלו].

שאלתי פעם על זה שאני שוכח ממה שאני לומד. הרבי אמר לי, אם לומדים פעם אחת בעולם הזה - אז לומדים את זה גם אין יענער וועלט, און

אז מ'לערנט עס ניט דא לערנט מען עס אויך ניט דארט'ן [= בעולם הבא, וכשלא לומדים זאת פה - לא לומדים זאת גם שם].

פעם הרבי אמר לי ללמוד פרקים כז - ואולי גם כ"ח - בתניא, ואמר שהלימוד לא צריך להיות בע"פ, אלא התוכן.

פעם ביקשתי עצה למחשבות בלתי רצויות. הרבי ענה לי "לא ללחום עם זה, דאז מרכז אותו. אלא לחשוב על משהו אחר".

אחיני היה יתום בן ג' שנים, ושאלתי, אם ללכת בשמחת תורה לתהלוכה או להישאר בכדי להיות איתו בבית הכנסת, והרבי כתב "תהלוכה".

פעם קיבלתי מענה מהרבי: ענין אינו גריבלען [=לחפור] בדברים אחרים, אלא בתורה כמבואר בתניא פרק ה'.

לימוד החסידות ודאי פועל

פעם כתבתי לרבי שכאשר אני הולך ברחוב לפעמים זה מבבל. הרבי ענה לי: "אז גייענדיק אין גאס וועסטו זיין מבולבל פון א שווערע תוס' אדער א שווערע [תר]ס"ו, וועסטו ניט זיין מבולבל פון אנדערע זאכן" [=כשהלוך ברחוב תהי' מבולבל מתוס' קשה או מ[תר]ס"ו קשה לא תהיה מבולבל מדברים אחרים].

פעם כתבתי לרבי שאני לומד חסידות אבל אני מרגיש שהלימוד אינו פועל עלי. הרבי ענה לי: "זה לא מתאים אל המציאות, רק בכדי לפעול יותר צריך ללמוד יותר".

פעם התלוננתי ביחידות על זה שלפעמים אני יכול לעבוד על איזה עניין בעבודת ה' לתקופה מסויימת, ואז זה חולף ועובר כאילו לא היה. הרבי השיב "וואס הייסט? ס'דאך [= מה זאת אומרת? הרי] ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד" (לשון התניא פרק כ"ה).

מה נוגע אם עושים עבירה מפעם לפעם

פעם שמעתי מהרבי בפארבריינגען שאם יהודי יתנהג בקבלת עול למשך כמה שבועות יראה עולם חדש.

באותה תקופה שאלתי ביחידות, שהגם שתובעים קבלת עול, אבל מה זה נוגע למעלה אם מפעם לפעם אני אעשה עבירה.

בדרך כלל ביחידות הרבי היה מסתכל כלפי מטה על השולחן, אבל אז הרבי הרים את עיניו והסתכל עלי בחוזק באופן שלא ראיתייו אף פעם. נבהלתי

ולא יכולתי להמשיך להסתכל על הרבי, והורדתי את עיני. הרבי אמר לי אז ג' דברים, אבל אני זוכר רק ענין אחד.

הרבי אמר שזה כמו שאחד יאמר שהוא בדרך כלל יכבד את הפרעזידענט ג'ונסון, אבל מפעם לפעם אתן לו סתירה בפנים. וזה מדובר לגבי פרעזידענט שמתחלף כל ד' שנים, על אחת כמה וכמה כשמדובר על מלך מלכי המלכים הקב"ה, שהוא היה הוה ויהיה ברגע אחד.

אבי החתן שיח' בקבלת כוס של ברכה

החתונה, הלימוד בכולל והיציאה לשליחות

כאשר הייתי חתן, הרבי אמר לי על זה שנפגשים הרבה בין שידוכים לנישואין שזה היפך אידישקייט ועאכו"כ היפך החסידות.

בתקופה שאחרי חתונתי הרבי הורה לי ללמוד בכולל בית מדרש עליון במונסי. פעם אמרתי ביחידות לרבי שאני מרגיש שאני בסביבה לא חסידית וזה יכול לפעול חלישות בעניני חסידות. הרבי ענה לי "אמת, על פי טבע איז א סביבה פועל, אבער תורה איז העכער פון טבע, און בשעת דו וועסט עוסק זיין אין מפיץ זיין דרכי החסידות, מידות החסידות און לימוד החסידות וועסטו ווערן טופח על מנת להטפח" [= אמת, על פי טבע הסביבה פועלת, אבל התורה היא למעלה מהטבע, וכאשר אתה תתעסק בהפצת דרכי החסידות, מידות החסידות ולימוד החסידות - תהיה טופח על מנת להטפח].

בכל שנה כשהייתי נכנס ליחידות הייתי שואל אם להתחיל בעבודת השליחות, והרבי היה אומר לי להמשיך עוד שנה.

פעם שאלתי אם לפתוח שם "רילים טיים" [שעה שבועית של לימודי יהדות בבתי ספר עממיים], והרבי השיב: בתנאי שלא יפריע כלל לסדרי הכולל.

פעם שאלתי אם ללכת לכולל הרבנים, ואהיה צריך להיות שם למשך כמה שנים. והרבי השיב לי לחיוב.

אחרי כמה שנים הרבי אמר לי להתעסק חצי מהיום בשליחות, ואחרי זמן ביחידות הורה לי ומינה אותי להיות שליח לכל היום.

קניית בית

כמה שנים אחרי חתונתי הרבי שאל אותי ביחידות למה אני משלם דמי שכירות על בית? שאקנה בית! אמרתי שאין לי מספיק כסף לקנות בית. הרבי אמר שיש אנשים שיש להם פחות כסף ממך ואף על פי כן קונים בית.

התחלתי עם סידורים, וזמן קצר אחרי זה אמי רצתה שאקנה בית, וסדרה עבורי כסף.

כתבתי לרבי הצעות של כמה בתים, וביניהם גם הבית שבו אני גר עכשיו. וצינתי שהבית נמצא ליד ביהמ"ד של וויזניץ וסאטמר, והרבי השיב "באם אשתך מסכימה - שיהיה הבית הזה".

תפילה באריכות אחרי החתונה

אחרי חתונתי הייתי מתפלל בשבת באריכות. ביחידות באותה תקופה הרבי אמר מאיפה אברך לקח סדר להתפלל באריכות בליל שבת? והרבי אמר שבאם אכתוב לו - ייתן לי סדר לליל שבת.

בפעם אחרת כשהייתי ביחידות הרבי אמר לי: בנוגע לשבת ביום - תבחר: או להתפלל כל שבת עד שתים, או להתפלל בשבת אחת עם הציבור ובשבת שניה תוכל להתפלל כמה שתמצא.

הרבי גם אמר לי כמה פעמים ללמוד מדרש עם אשתי שתחי', ופעם הוסיף שע"פ מה שכתוב בהלכות תלמוד תורה, גם עליך יש חיוב ללמוד מדרש.

אמירת תהלים בשבת מברכים בציבור

הייתה תקופה שהרבי דיבר הרבה על אמירת תהלים בשבת מברכים, ושחלק מהתקנה היא לאמרו במניין. היה זה לפני שפתחתי את המניין חב"ד

במאנסי (בשנת תשל"ט), והמקום הכי קרוב שבו היה מניין היה ב'ניו סקווער', מרחק הליכה מאוד ארוכה, והייתי הולך ברגל לניו סקווער, ובא' ממכתביי לרבי הזכרתי את זה. קיבלתי מענה בטלפון ע"י ר' בנימין קליין, שבאם באותו זמן של ההליכה אלמד חסידות, שאשאר ואלמד חסידות.

הכל תלוי ברוחניות

פעם באמצע פארבריינגען ביקשתי ברכה עבור אמי שהייתה חולה. הרבי השיב לי להוסיף בלימוד החסידות. חייכתי. הרבי אמר לי "וואס שמיכלסטו? ס'איז אלץ תלוי אין רוחניות" [= מה הנך מחיך? הכל תלוי ברוחניות].

בר מצוה של בני שמעון

פעם באמצע פארבריינגען בשבת ראיתי בחור אחד שקושר קשר בציציותיו, וחשבתי לעצמי האם למחות ולומר לו שזה אסור בשבת, או לא להתערב. הרבי היה באמצע אמירת שיחה, ופתאום צעק: "כשעומד מבוגר ליד צעיר ורואה אותו עושה עוולה" ופירט כל צדדי מחשבותיי, וסיים: "בוודאי שצריך להגיד לו".

פעם אחת בראש חודש דיבר הרבי על כך שבכל ראש חודש יש כח לכל אחד להפוך את עצמו - להיות "חדש", וחשבתי אז לעצמי, אל מי הרבי מדבר? מי יכול לפעול זאת? ומיד הרבי הרגיש את מחשבותיי ואמר בקול: "און מ'מינט אז איך רעד עפעס און איך מיין ניט וואס איך רעד. דאן קען איך בלייבען אין צימער." [= וחושבים שאני מדבר משהו ולא מתכוון למה שאני מדבר. א"כ אני יכול להשאר בחדרי].

התחלת לימוד חסידות בגיל 13

ביחידות לבר מצוה של בני הרב יהושע שיחי' (אבי החתן) הרבי שאל אותי אם אני לומד איתו חסידות. שתקתי, כי באמת התחלתי אבל לא באופן קבוע, ואשתי ענתה "ער פרובירט אביסל" [= הוא מנסה קצת].

הרבי אמר: "מען הייבט אן ביי דרייצין, מסתם וועסטו לערנען מיט אים" [= מתחילים בגיל שלוש עשרה, מסתמא תלמד עימו].

באותה יחידות נכנסנו כל המשפחה למעט בתי אסתר שתחי' שהייתה מאד חולה ורתוקה למיטתה ולא רצינו להביאה ליחידות בכדי שהרבי לא יידבק במחלתה. בסוף היחידות, כשהרבי חילק דולרים לכולם, בתי דינה שתחי' ביקשה מהרבי דולר בשביל אחותה שלא יכלה להגיע היות והיא חולה. הרבי אמר "וואס? א אידישע מיידל קען זיין נישט געזונט?" [= מה? ילדה יהודיה יכולה להיות לא בריאה?]. כשחזרנו הביתה היא כבר רצה בבית כאילו לא היה שום דבר, והמטפלת אמרה שפתאום הבריאה כלא היה, והתברר שזה אירע באותה שעה.

אתרוג מהרבי לר' משה פיינשטיין

בחלוקת 'כוס של ברכה' שאחרי א' הימים טובים⁴, הרבי אמר שלא יתחשבו עם הבריאות שלו (בקשר עם המאורע הבריאותי בשמע"צ תשל"ח). בפועל סוכם ע"י הרבה מהקהל לא לעבור, אבל ממש בסוף כן עברתי. כאשר עברתי הרבי אמר לי "וועלכע נאר האט דיר איינגערעדט" [= איזה שוטה שכנע אותך?].

הגאון הרב משה פיינשטיין זצ"ל היה מגיע לסוכות לבתו שגרה במאנסי, ופעם קיבלתי מהרבי אתרוג בכדי להעבירו לר' משה.

4) אולי הכוונה למוצאי שבת שובה (שחל אז בג' תשרי) תשמ"א. ביומן שנכתב אז ע"י הרב מיכאל אהרן ש' זליגסון, נאמר כך: "סיים ההתוועדות.. עמד מלוא קומתו ורימז שיגישו השולחן אליו, והתחיל לחלק כוס של ברכה. אחרי עבור שעה כבר ניגשו כל מי שרצה לקבל. וכשראה אד"ש שכבר נגמר השורה אז הכריז אד"ש: 'דער וואס וויל זיך איינריידען אז אז ער טוט מיר א טובה דורך ניט צוגיין צו כוס של ברכה, איז ער א טיפש שבטיפשים והרשעה כולה בעשן תכלה (בטוב הנראה והנגלה) און מען זאל ניט פאלגן דעם טיפש און דער טיפש זיין טפשות, נאר צוגיין און עס זאל זיין נצבים כולכם'. אח"כ הכריז: 'כל מי שלא קיבל - יגש', ואז ניגשו כל הבחורים והאברכים..

בסיים חלוקה זו (6:40) הכריז אד"ש (כשפניו הק' כלפי הקהל שלפניו): 'אם יש מישהו שירא מהטפשים (- שלא ניגש) - יגש עכשיו ותבוא עליו ברכה. וכמנהג המדינה, אם לא קיבל - ירים ידו ויגש לקבל'. לאחרים שניגשו אמר: 'האם גם אתם מהטפשים?'. 'האסטו זיך אויך געלאזט איינרעדן'.. "ע"כ.

בדרך כלל הרבי לא התערב בקריאת שמות לילדים. בני שמעון נולד בל"ג בעומר ומשום מה כתבתי לרבי הצעה של כמה שמות. הרבי השיב "באם אשתו מסכמת - שיהיה על רשב"י".

להביא את הרבנית חנה ל770

בתש"י אחרי שמח"ת הרבי דיבר בפארבריינגען על זה שאחד התלונן שהמקום הוא קאלט און שמוציג [= קר ומלוכלך]⁵, והרבי בכה מאד איך זה שאחרי כל הגילויים של תשרי יהודי עדיין מונח בזה שקאלט און שמוציג! והרבי בכה מאד באופן מבהיל והוריד את ראשו על השולחן, ואני זוכר שהזקנים דיברו ביניהם שאולי יביאו את הרבנית חנה ל770 כדי להרגיע את הרבי.

עניינים שמימיים בין הרבי והריבניצער

במאנסי היה גר הרה"ק מריבניץ ז"ל. פעם הגבאי שלו התקשר אלי ואמר שעכשיו היה אצל הריבניצער יהודי אחד מקורב לחב"ד וביקש ממנו עצה במסחר. הריבניצער אמר לו: "וואס דארפסטו פרעגען ביי מיר אז דו האסט א רבי וואס ווייט אלץ וואס טוט זיך אין הימל און ערד" [= מה אתה צריך לשאול אותי, יש לך רבי שידוע כל מה שקורה בשמים ובארץ].

אשתי הכירה טוב - להבחל"ח - את הרבנית של הריבניצער (בזיווג שני), שניהן למדו יחד בבית הספר. הרבנית סיפרה לה שהיא הייתה הולכת הרבה לחלוקת דולרים. באותה תקופה הריבניצער כבר לא דיבר והיה יושב לבד בביתו. פעם הרבי אמר לה שתגיד לבעלה "א יי"כ און אנטשולדיקס פאר אים באדערען" [= יישר כח, וסליחה על ההפרעה]. כשהגיעה לביתה מיד אמרה לבעלה, והריבניצער נענע בראשו. היא אמרה לו "מסתמא רעדט זיך וועגן הימעלישע זאכן" [= מסתמא מדובר אודות עניינים שמימיים], ונענע בראשו..

גם הילדים שומעים

פעם ניגשתי לרבי לשאול עבור מישהו במאנסי, האם יילך לבית הרפואה או לא. זה היה לפני התפילה ואני זוכר שפניו הק' היו מאויימים. הרבי אמר "טאן וואס די דאקטורים הייסן" [= לעשות מה שהרופאים מורים].

יש אשה במונסי שכתבה לרבי שיש שיעור בביתה בשביל נשים, ושאין בייבי סיטר לילדים הקטנים וזה מפריע לשיעור. ושאלה האם לסדר

(5) ראה תורת מנחם - התועדויות חכ"א סוף עמ' 134 ואילך (מהתועדויות ש"פ בראשית תשח"י).

שיפסיקו להביא ילדים לשיעור? הרבי השיב שימשיכו להביאם שגם הם שומעים להנאמר..

היה פעם אברך אחד במונסי שפיתה מאות אברכים ומשפחות להשקיע ממונם באיזה עיסקא, מה שהיה כמעט בדוק ומנוסה להרוויח מזה הרבה כסף. כתבתי ע"ז להרבי והרבי ענה לי שבהחלט לא להשקיע. בשעתו כולם צחקו עליי, אבל בסוף כולם אבדו כל ממונם ואני יצאתי נקי מכל ההירוס.

יחידויות ומענות שזכה
לקבל זקנו של החתן
הרה"ח הרה"ת ר' חיים
משה שיחי' בערגשטיין

היחידות הראשונה

בשנת תשט"ו נכנסתי ליחידות עם הוריי ושתי אחיותיי. תחילה נכנסו

זקני ר' אברהם, ואבי ר' יעקב אריה בברית של בני ר' יצחק יהודה

הוריי לבד, אינני יודע מה דיברו, אך אימי ע"ה הייתה תמיד מספרת שכתבה לרבי שאחרי כל התלאות ברוסיה ובזמן המלחמה הם הגיעו לארה"ב, ומשפחתה היו עדיין ברוסיה וחלקם בארה"ק והיא הייתה בארה"ב לבד, ופרנסתם הייתה בדוחק, והיה מאוד קשה לה.

הרבי אמר לה

"אויפן לעבן דארף מען האבן געדולד" [= צריכים סבלנות עבור החיים].

אח"כ נכנסו הילדים. הרבי שאל אותי מה למדתי היום, עניתי ששכחתי אבל אני זוכר מאתמול, וחזרתי משהו. אח"ז הרבי שאל אותי כמה חוטים יש לי בציצית? עניתי שאיני יודע. הרבי שאלני למה? עניתי שלא מניתי. הרבי שאל האם אני מקבל כסף מפעם לפעם? עניתי שכן, הרבי שאל האם מניתי את הכסף? עניתי שכן, והרבי אמר לי: **"כסף הוא דבר ארעי, אבל ציצית הוא דבר נצחי, ובטח שצריך למנותו"**.

בכל הנ"ל הרבי חייך.

לאח"ז הרצין ונתן לי ברכה **"זאלסט זיין א נחת פאר די עלטערן"** [= שתהיה נחת להורים].

ר' איטשע שפרינגער

בתור ילד הנני זוכר שהגיעו ב' בחורים מאה"ק, ר' שלום פעלדמאן ע"ה ור' איטשע שפרינגער ע"ה (שהיה אח לדודי ר' חאצקל שפרינגער ע"ה) והביאו לנו מצה שמורה.

אני זוכר שר' איטשע רצה לשכנע את אבי להיות חסיד, ואמר לו פעם: **"דער רבי וועט איין טאג אייננעמען די וועלט"** [= הרבי יכבוש את העולם יום אחד]. אבי ענה לו: איך אתה חושב שרבי עם ביהמ"ד בגודל של הסלון שלי יכבוש את העולם...

הכניסה לתו"ת

אחרי פסח תשכ"ד אבי רצה לשלוח אותי ללמוד בישיבה בארץ ישראל לשנה, וש אחרי זה אחזור לאמריקה ללמוד באוניברסיטה. היה לי מכתב המלצה מר' זונדל עפשטיין - הר"מ שלי בישיבת חיים בערלין, ונכנסתי ללמוד בישיבה בבאר יעקב. באותו זמן לא היה מקום לישון בפנימיה למשך חמש שבועות וישנתי אצל דוד שלי בכפר חב"ד, ונסעתי כל יום לבאר יעקב.

המשפיע ר' שלמה חיים קסלמן

הימים היו חמים, וחליתי מהנסיעות בכל יום. דודי ר' דובער שייקעוויץ שיחי' שכנע אותי שאכנס ללמוד בישיבת תו"ת בכפר חב"ד למשך חמשת השבועות.

השתכנעתי ונכנסתי

לשיעור של ר' משה לאנדא שליט"א, מהשיעור שלו נהנתי יותר מהשיעור בבאר יעקב, וגם מהחברה נהניתי יותר בכפ"ח, והחלטתי להישאר.

בהתחלה חשבתי להישאר עד סוף השנה ולחזור לאמריקה כמתוכנן. לפני פסח כתבתי לרבי את תוכניותי, והרבי ענה לי: **"בנוגע להחלטתו אודות השנה הבאה, יחליט יותר קרוב להתחלת שנת הלימודים הבאה"** (התוכן, הלשון אינו מדויק).

בפועל, בסיום השנה תכננתי לחזור לאמריקה ולהיכנס ללמוד באוניברסיטה, והוריי קנו לי כרטיס טיסה ליום חמישי בשבוע.

בליל שלישי טיילתי עם ידידי ר' שמואל ראדל שיחי' וסיפרתי לו את החלטתי.

והוא סיפר לי את הסיפור שאירע איתו, שאביו רצה להכניסו לעבוד בחנות, ומה שהרבי ענה לו (התפרסם לאחרונה ב¹JEM). אמרתי לו שהוריי כבר קנו כרטיס, והוא יעץ לי להיכנס לביתו של ר' שלמה חיים שגר לא רחוק משם, ולדבר איתו על זה.

1 ראה: https://www.chabad.org/therebbe/livingtorah/player_cdo/aid/4127358/jewish/Waiting-for-an-answer.htm

הלכנו לביתו של ר' שלמה חיים, נכנסנו, שמואל ראדל עזב ונשארת לבד. סיפרתי הכל לר' שלמה חיים. בהתחלה הוא אמר לי "אני שמח מאוד שנתעוררת על זה לבד" ... [כך היה דרכו של רש"ח, שהיה ממתין שהבחור יתעורר מעצמו].

פעם שאלתי את ר' שלמה חיים שלפעמים יושבים לילה שלם בין חסידים שמתוועדים ואחרי זה אני חושב לעצמי שבאותו זמן הייתי יכול לשבת וללמוד?

השיב לי שחז"ל אומרים גדול שימושה יותר מלימודה...

דיברנו על העניין משך זמן והשתכנעתי.

אך אמרתי לו שהוריי כבר שילמו הרבה כסף על הכרטיס, והוא אמר לי "תוכל לשאול איזה רב שלא תרצה האם לעזוב את הישיבה וללכת לאוניברסיטה, ואני בטוח שלא יגידו לך ללכת"...

החלטתי להישאר.

הודעתי להוריי שאני נשאר וכמובן שהם מאוד לא שמחו.

אבי כתב על כך לרבי טענות שהרבי שיכנע את בנו לא ללכת לאוניברסיטה. הרבי ענה לו שהוא לא שכנע אותו וזו היתה החלטה אישית שלו.

סבי ר' אברהם בערגשטיין ז"ל היה באותה תקופה בפארבריינגען, ובין השיחות ניגש לרבי ואמר לו שנכדי נשאר בישיבה, ומה יהיה איתו עם פרנסה?

והרבי ענה לו "ס'איז אויף מיין אחריות" [= זה על אחריותי].

הסתדרות בפרנסה

בתשכ"ז הגעתי לרבי לתשרי ונכנסתי ליחידות. בין הדברים שאלתי: מה עלי לענות להוריי בנוגע להסתדרותי בענייני פרנסה. הרבי ענה: "**אדער א רב, אדער א ראש ישיבה, אדער א מורה, אדער א טיטשער, הכל לפי כשרונותיו במקום שלבו חפץ**, (והפסיק קצת, והמשיך:) **אדער אין מסחר**, (והפסיק קצת, והמשיך:) **אדער אין אנדערע זאכן, און אז עס וועט קומען די צייט זאל עס זיין א הסתדרות טוב**". [= או רב, או ראש ישיבה, או מורה, או מורה (הרבי אמר מורה באנגלית), הכל לפי כשרונותיו במקום שלבו חפץ, (והפסיק קצת, והמשיך:) או במסחר, (והפסיק קצת, והמשיך:) או בדברים אחרים, ו[כ]שיבוא הזמן שתהיה הסתדרות טובה].

שאלתי מה הכוונה, והרבי ענה: "אשה ובית, זאל עס אלץ זיין אין א אופן טוב". [= שיהיה הכל באופן טוב].

תפילין דר"ת

בשלב כלשהו קיבלתי הוראה מהרבי להתחיל להניח תפילין דרבינו תם.

אתכפא

בשנת תשכ"ט נכנסתי עוד הפעם ליחידות.

ואקדים:

כשבאתי לתומכי תמימים בשנת תשכ"ד ראיתי עולם חדש. התרשמתי מאד מדמותו ועבודתו של המשפיע המפורסם והמהולל הרה"ח ר' שלמה חיים קסלמן ז"ל, ובשיעוריו ובהתוועדויות ה' דורש מאתנו שנתמקד על שתי ענינים עיקריים בדרכי החסידות, והם עבודת התפילה ועבודת האתכפא.

אצלי התקבל הרושם שמדת ההצלחה בעבודת התפלה תלוי במדת ההצלחה בעבודת האתכפא, ואם ישנו חסרון בענין האתכפא, יחסר בשלימות עבודת התפלה. וענין זה הטריד אותי מאד, ובפרט לפי מה שנתבאר בדא"ח שעבודת האתכפא הוא הביטוי של מצות "קדש עצמך במותר לך", שלדעת הרמב"ן הוא מצות עשה דאורייתא. ומכאן הסקתי שמי שאינו עוסק בעבודת האתכפא הרי הוא חסר במצוה א' מהמצוות ר"ל. בנוסף על כך, האותיות שבו ה' רש"ח ז"ל מסביר ענין האתכפא הביאו אותי להסיק שענין האתכפא הוא לשבור את רצון הנה"ב – "ברעכין" כפשוטו, **בכל** דבר או הנהגה **ששייך** בו ענין של הנאה, גם בהענינים הכי פשוטים של הגוף. והאופן שנתפרש לי – העיקר הוא להתנהג באופן שהוא היפך רצוני תמיד. וזאת המחשבה לא נתנה לי מנוח והעיקה לי על כל צעד ושעל. הרעיון הזה, הרי יוביל את האדם להתנהג באופן קיצוני, לדוגמא להתלבש בלבושים לא מתאימים, ללכת כגבן, מתוך ביטול מדומה, וכו'.

במשך שהותי בתו"ת כפר חב"ד הטרידו אותי מחשבות אלו, ובמשך השנים התחזק אצלי הרגש שלילת הדבר, כי בכל ענין של רשות שהתעסקתי בו החזקתי את עצמי כעבריין ושאניני עובד את ה' כנדרש כי לא רציתי להתנהג באופן קיצוני ו"לשבור" ("ברעכין" בלשון הרש"ח ז"ל) את רצון נפש הבהמית עד קצה האחרון.

ביחידות זו החלטתי לשאול דעת כ"ק אדמו"ר זי"ע על דבר מצוקתי.

כ"ק אדמו"ר אמר לי שיש כאן טעות יסודית בכללות הענין. והאריך בהסברת הדבר איך שאסור לשבור את הגוף, ואדרבה שצריכים לשמור על הגוף הואיל והוא מנכסיו של הקב"ה. וציין לכמה מקומות בתורה המדגישים החשיבות והנחיצות בשמירת הגוף והנפש. וכגון נקיון הגוף והצורך ברחיצה, נקיון הפה, סידור האברים – שחייבים לדאוג על כל אלו. ועל דרך זה בקשר להלבושים, הלבוש צריך להיות מדוד ומתאים – "אקוראט" – לפי מדת הגוף, אבל לא לפי ה"נייע מאדעס". ואדרבה, מי שלבוש היטב כלפי חוץ הרי הוא עושה קידוש השם ובפרט מי שהוא תלמיד חכם, ואם לא הרי הוא מחלל את השם.

בחלוקת דולרים

מכאן המשיך כ"ק אדמו"ר להסביר ענין עבודת האתכפיא והאיר עיני בזה כך שבאתי להעריך עבודה זו באופן אחר לגמרי. כ"ק אדמו"ר אמר לי: נניח למשל שעל הצלחת שלי מונח חתיכת בשר שמן – שאני יודע שאכילתה לא תוסיף שום ענין בבריאות הגוף, ורק הנפש הבהמית הוא החפץ בה, הנה אז הנני עוסק באתכפיא ("איך פראווע אתכפיא"), שפירושו, **"ניט צו ברעכין דעם גוף נאר מצד תוקף גילוי נפש האלקית וויל איך ניט נאכגעבן דעם רצון פון נפש הבהמית"** [=לא לשבור את הגוף, אלא שמצד תוקף גילוי נפש האלקית אינני רוצה להכנע לרצונותיה של נפש הבהמית] עכ"ל.

[וממילא כל דבר שיש בו תועלת להאדם או יש בזה ענין של לשם שמים (קידוש השם, או בריאות וכדומה) אין צריך להיות בזה אתכפיא. ורק אם אין בזה תועלת של קידוש ה' או בריאות הגוף, אלא רצון הנפש הבהמית בלבד אזי ישנו החיוב של אתכפיא וגם אז בכוונה הרצוי' מצד חיות הנפה"א ותוקפו שאין רצונה "נאכצוגעבין". וברור שאין בזה שום ענין של שבירה כלל.]

(רבינו חזר על הדברים בשיחה בשבת הבאה).

כ"ק אדמו"ר התייחס גם לטעות שנשתרשה בלבי שכאילו התעלות רוחנית תלויה לגמרי במדת ההצלחה בעבודת האתכפיא ושזהו שער בית אלקים. ועל זה אמר, "יגעת ומצאת תאמין" – על ידי לימוד התורה וקיום המצוות אפשר להתעלות לדרגות הכי עליונות" (אין הלשון מדויק אלא התוכן). דהיינו, רצה להוציא מדעתי הטעות שהעבודה המרכזית בעבודת ה' היא האתכפיא ("ברעכין") בעניני היתר ולא ההתמקדות בלימוד התורה וקיום המצוות. וזוהי טעות, ולכן אמר שעל ידי תורה ומצוות **דוקא** – ולא עניינים שחזן מהם – יכולים להתעלות למדרגות הכי עליונות.]

כ"ק אדמו"ר אמר לי שלא להתפעל מזה שחבריי הגיעו למדרגה מסוימת יום או חדש לפני, שבדברים אחרים יתכן שאני השגתי מה שהם לא השיגו.

כששאלתי על תיקון, ענה לי להתעסק בענינים המבוארים באגרת התשובה ופירט "וחטאתי נגדי תמיד" ואמירת תקון חצות.

בסוף אמר לי ס'געקומען די צייט טאן א שידוך. [= הגיע הזמן להתעסק בשידוך].

חסידים זאלן האבן פון דיר נחת

כשנכנסתי ליחידות בתור חתן, הרבי בירך אותי ב"דור ישרים יבורך, נחת פון די קינדער און פון אייך, דער אויבערשטער זאל האבן נחת פון אייך" [= נחת מהילדים ומעצמכם, שלהקב"ה יהיה נחת מכם],

ואני רציתי שהרבי יגיד לי "און חסידים זאלן האבן פון דיר נחת" [=ושלחסידים יהיה נחת מכם], כי שמעתי מר' שלמה חיים כמ"פ שפירוש המילים "חסידים זאלן האבן פון דיר נחת" הוא שיהיה הענין של תיקון על ח"ן,

ומיד הרבי הרים את עיניו והסתכל עלי, ואמר "און חסידים זאלן האבן פון דיר נחת".

לימוד תוכן המאמרים

כתבתי להרבי ששם כלתי הוא אותו שם של אימי רק שלאמי יש תוספת שם האם צריך הוסיף שם?

היה יהודי בשם מענדל פוטערמאן² ששהה בביתנו כמה חודשים, כאשר נכנס ליחידות שאלו הרבי "בי וועמען שטייט איהר איין?" [= אצל מי הנכם מתאכסנים?], וענה "ביי [= אצל] יענקל בערגשטיין". הרבי שאלו "און וואס מאכט זיין שוויגער?" [= איך מרגישה חמותו?] (הכוונה, למרת דאבא ריבה שייקעוויץ - ראה עליו להלן - שגרה אז בכפר חב"ד והיתה חולה במחלה ר"ל).

בעת מסירת המפתח של העיר פארמינגטאן הילס (עם מר דוד נירלנדר שלי, שהוא זה שקיבלו מגורמים הממשלתיים בעיר, והביאו רבי)

~

זקניי קנו את החנות שלהם מר' קדיש רומאנאף³, ובמשך כמה שנים היו מביאים לחם ל\$77. דודי ע"ה היה המביא, וסיפר שזוכר כשנכנס בתש"י כשישבו אז שבעה (אחרי י' שבט), והרבניות היו מאד ווארעם אליו.

~

(2) [ומוסיף ומספר הרב בערגשטיין, מהידוע לי אודותיו: הרב מנחם מענדל ב"ר ראובן שלמה פוטערמאן (עם פ' רפוי), כנראה ה' או חסיד חב"ד או רב חשוב, כי הרבי הרי הכירו. רק הכרתי אותו מאה"ק. שימש במשך תקופה כרבה הראשי של בואנס איירס. הוא ה' נואם בחדס עליון, וכן ידען גדול בכמה תחומים בלתי ידועים של תורה ומדעי הטבע והקשר ביניהם. הוא ה' הראשון לגלות שוויטמין K מופיע (בגוף האדם) כאשר התינוק הוא בן שמונת ימים, והוא המביא לקדישת הדם, המאפשרת להחלמת התינוק אחר הברית.

(3) הרה"ח הרה"ת ר' קדיש ב"ר שרגא פייביש רומאנאף. רב בריגא. התגורר משך זמן בניו הייווען וייסד שם ישיבה. ניהל סניף 'אחי תמימים' בנוארק ורב ביהכנ"ס 'אנשי אזוריטש'. נסע בשד"ר עבור 'מעמד'. הקדיש כל ימיו להפצת תורה, וקירב בני ישראל לאביהם שבשמים. מקושר לכ"ק אדמו"ר. נפטר בה' תמוז תשל"ב, ומנ"כ בבית החיים של אגו"ח בסמיכות לאהל הק'.

בתשד"מ אחרי שמח"ת א' מאנ"ש חזר לדעטרויט עם השיחות של שמח"ת וראיתי שהרבי מבטיח שכל מי שיבנה בית חב"ד יצליח.

באותם ימים בנינו את הבית חב"ד, אבל לא היה לנו מקום חניה למכוניות. מעבר לכביש קנתה אשה גרמנית בית, והיא לחמה על כל דבר שקשור לבית חב"ד, בהתחלה התלוננה שלא יבנו חניון, ואח"כ שמה תלונה ע"ז שאין חניון (ואז כבר לא נשאר לי כסף לבנות עוד), והשופט הבין שהתלונות הם סתם להכעיס, אבל אחרי זמן אמר לי שע"פ חוק הצדק איתנה, והייתי בלחץ גדול.

ואז אחרי שמח"ת כשראיתי השיחה נהייתי מאד צובראכן, שהרבי מבטיח ברכות, אבל אצלי יש בעיות...

באותו יום קיבלתי טלפון מא' שהיה גביר אבל היה מאד קשה להשיג אותו, ובד"כ לא היה נותן כסף, וב"ה קיבלתי שלושים אלף דולר לבנות את החנייה.

הלכתי לעירייה וסדרתי סידורים על החנייה, ובאותו יום ראיתי מודעה ליד הבית של האישה הגרמנית שמוכרת את הבית...